

Welkom op Doorwerth!

Een natuurgebied van Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen

Routes

In het gebied zijn diverse wandelroutes uitgezet:

- De Duno-route, gele route, bijna 4 km (1 t/m 8).
- De Hoog Oorsprong-Zilverberg-route, blauwe route, 4 km. Deze route voert over Hoog Oorsprong en de Zilverberg (9 t/m 13). De Duno-route en de Hoog Oorsprong-Zilverberg-route kunnen als één wandeling gelopen worden door de Italiaansegeweg als verbindingsroute te gebruiken.
- DeThijssse-route, bruine route. Deze lange afstandswandeling loopt van het Drielse veer naar station Wolfheze. De route is niet aangegeven op de kaart. Een beschrijving is verkrijgbaar bij het IVN.
- Diverse wandelroutes van de gemeente Renkum lopen over het terrein van Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen.

Algemeen

Tot het terrein Doorwerth behoren een aantal voormalige landgoederen. Ze liggen aan weerszijden van de Oosterbeekseweg en hebben een lange, rijke historie, die nauw verweven is met die van Gelderland. Het zijn de Duno ten westen van Heveadorp en Hoog Oorsprong en de Zilverberg tussen Oosterbeek en Doorwerth. De huizen die de kernen van de landgoederen vormden zijn grotendeels bij de slag om Arnhem in 1944 verwoest en na de oorlog niet meer herbouwd.

De Duno wordt gekarakteriseerd door hellingbossen, afgewisseld met droge dalen. Dit landschap ligt op de hoge zuidelijke rand van de Arnhemse stuwwal die hier steil naar de uiterwaarden van de Rijn afloopt. Door de diepe erosiedalen zijn de hoogteverschillen aanzienlijk. Dankzij de vele overgangen in hoogte, vochtigheidsgraad en ondergrond is de Duno rijk aan wilde planten. De talrijke beekjes en vijvertjes aan de voet van de stuwwal vormen een geliefde verblijfplaats voor padden, kikkers en de kleine watersalamander. Ook de ijsvogel houdt zich hier graag op.

Hoog Oorsprong geniet vooral bekendheid om zijn door oude beuken en eiken omzoomde Italiaansegeweg. Het landgoed bestaat uit een afwisseling van bos en landbouwpercelen, met fraaie doorkijkjes.

De Zilverberg is grotendeels bebost met doorgegroeid eikenhakhout. Op de drie landgoederen leven vele soorten zangvogels, waaronder de appelvink. De Duno is rijk aan vogels van oud loofbos zoals bosuil, fluitser en kleine bonte specht. In het struweel bij de Huneschans zingt in het voorjaar soms de nachtegaal.

Duno-route

De route begint direct bij de parkeerplaats van Staatsbosbeheer, aan de Fonteinallee.

1 Kasteel Doorwerth

Het kasteel dat u vanaf de parkeerplaats ziet, is kasteel Doorwerth. Het is omstreeks 1280 gesticht door Hendric van Dorenweerd en in de loop der eeuwen door diverse families uitgebreid tot zijn huidige vorm. Door de geallieerde beschietingen veranderde het kasteel aan het einde van de Tweede Wereldoorlog in een ruïne. De restauratie duurde 37 jaar. Sinds 1969 is het eigendom van Geldersche Kasteelen. Het kasteel is opengesteld voor publiek.

2 Cascadedal

U komt nu in het Cascadedal. Hier ligt één van de bronnen van de Dunobeek. Dit is een 'parkbeek', een gegraven beek, compleet met een tweetal trapvormige watervallen (cascades) en enkele vijvertjes. Het Cascadedal is al heel lang een parkelement. Er is een schilderij uit 1790 waarop enkele mensen bij de cascades recreëren. De huidige inrichting stamt uit begin 20ste eeuw, toen een korte periode

de cementrustiek zwang was. De betonnen nep-rotsen zijn karakteristiek voor deze tuinstijl, u kunt ze ook elders nog in het bos terugvinden. De gegraven bron (sprengkop) van de beek ontspringt een tiental meters boven de Fonteinallee. De beek heeft een zeer constante waterafvoer en watertemperatuur (9°C). In het water leeft *Planaria alpina*, een zeldzame platworm. Bij de bron en de vijvers groeien planten als kruisbladwalstro, agrimonie, glikkruid en watermunt.

3 Parkbos

Het deel van de Duno waar u nu doorheen wandelt, bestaat voor het grootste deel uit bos. Het bos dateert grotendeels van na de Tweede Wereldoorlog omdat vrijwel al het oude loofhout dat hier stond in 1944/45 kapot geschoten is. Bij het herbebossen werden ook uitheemse soorten als Amerikaanse eik en douglasspar aangeplant. Daarvan is het grootste deel inmiddels weer verwijderd. In de dalen onderaan het hellingbos groeien kruiden als bosanemoon, dalkruid en speenkruid.

4 Uitzicht

Bovenop het plateau, dat mogelijk ontstaan is door de afvlakkende werking van het landijs in de voorlaatste ijstijd (Saalien), staat een informatiepaneel. Dit paneel geeft informatie over de ontstaansgeschiedenis van de Duno. Vanaf hier heeft u een fantastisch uitzicht over Arnhem en de Rijn en, bij helder weer, de stuwwal van Nijmegen. Als u nog iets verder doorloopt over de voormalige oprijlaan van het landgoed, omzoomd door taxussen, komt u bij de Huneschans. In het voorjaar staan de azalea's in bloei en loopt u door een bonte kleurenpracht.

5 Huneschans

De Huneschans is een ringwalburcht uit de 10de eeuw. De burcht bestaat uit een ovaal terrein, omringd door een aarden wal, waarop zich vroeger waarschijnlijk een palissade bevond. Opvallend is de strategische ligging, met een weidse blik over de Rijn. De burcht is vermoedelijk gebouwd na de dood van Karel de Grote in de periode dat zijn rijk uiteenviel. De lokale landadel kreeg weer macht en beschermde zijn grondgebied met ringwalburchten. Deze werden niet permanent bewoond maar incidenteel gebruikt als verdedigingswerken.

6 Brug

De brug die u nu passeert behoort, net als de watervallen en vijvers in het Cascadedal, tot de parkversierselen van het einde van begin 20ste eeuw. De stenen waarmee de brug is

versierd, zijn zwerfstenen uit de ijstijd. Aan de dalkant vormt een deel van de stenen het woord 'Duno'. Merkwaardig is dat de 'n' in spiegelbeeld is geschreven.

7 Italiaanseweg

De Italiaanseweg, even verderop, is in 1848 door de toenmalige eigenaar van de Duno, baron van Brakel, aangelegd als verlengstuk van de Wolfhezerweg. Aan beide kanten van de weg zijn inlandse eiken geplant, waarbij toen al zorgvuldig rekening gehouden is met de beuken die daar stonden: de weg is langs de beuken gelegd. Deze bomen zijn nu rond de 250 jaar oud. Baron van Brakel heeft de weg de Italiaanseweg gedoopt omdat hij met haarspeldbochten langs de bergheiling loopt, zoals ook bij veel wegen in Italië het geval is. De weg vormt de grens tussen de terreinen van Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen en die van Staatsbosbeheer.

8 Ijskelder

U passeert nu een oude ijskelder, een voorloper van de koelkast. In de 17de eeuw waren de winters over het algemeen veel strenger dan tegenwoordig, waardoor 's winters veel ijs beschikbaar was. Het ijs werd uit de slotgracht gezaagd en naar de ijskelder gebracht, waar het voor koeling diende. Momenteel doet de ijskelder dienst als overwinteringsplaats van diverse vleermuissoorten. De ijskelder ligt op het terrein van Staatsbosbeheer.

Hoog Oorsprong-Zilverberg-route

Het beginpunt van de Hoog Oorsprong-Zilverberg-route ligt op de kruising van de Italiaanseweg met de Utrechtseweg.

9 Parkbos

De route voert door een klein parkbos op de Zilverberg. Dit parkbos is waarschijnlijk gelijktijdig aangelegd met een villa die hier in 1924 gebouwd is en in de Tweede Wereldoorlog is verwoest. Sierbomen, waaronder tsuga, robinia, paardenkastanje en taxus staan hier in groepen bij elkaar.

10 Eikenhakhout

Op de Zilverberg staat veel eikenhakhout dat deels is doorgegroeid. In sommige open delen van het eikenhakhout is de hazelworm gesignaleerd. Plaatselijk komen nog oude hoge dode of kwijnende eikenstoven voor. Dit zijn eikenbomen die op grotere hoogte werden 'geknot'. Hierdoor werd voorkomen dat de jonge loten werden afgeknabbeld door reeën. Deze oude stoven zijn van belang voor het vliegend hert, een zeldzame, tot 7,5 cm grote keversoort, die incidenteel is waargenomen op de Zilverberg. Als kever leeft het vliegend hert maar ongeveer anderhalve maand. Daarvóór ontwikkelt hij zich als larve in ongeveer vijf jaar tijd in dood eikenhout. Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen zijn bezig het biotoop van het vliegend hert, het eikenhakhoutbos, te herstellen in de hoop dat de kever weer in aantal toeneemt. Daartoe wordt de Amerikaanse eik gedeeltelijk vervangen door eikenhakhout van zomer- en wintereik.

11 Ecologische landbouw

De landbouwgronden op Hoog Oorsprong zijn verpacht. Op de landbouwgronden wordt biologische landbouw bedreven met milieuvriendelijke landbouwgewassen als triticale (een kruising van tarwe en rogge) en winterrogge. Ook wordt er weinig bemest. Dit is gunstig voor akkeronkruiden als kromhals, korenbloem, klaproos en kamille: planten die vlinders aantrekken.

12 Reigersbos

U passeert nu het Reigersbos. Dit bos bestaat uit oude grove dennen, waar vroeger een reigerkolonie huisde. De reigerkolonie is door onbekende oorzaak verdwenen. Recentelijk heeft zich een nieuwe reigerkolonie gevestigd op Laag Oorsprong.

13 Naaldbos

Op Hoog Oorsprong bestaat tweederde van het bos uit naaldbos waaronder de douglas, Japanse lariks, fijnspar en grote zilverspar. Het loofhout bestaat vooral uit eik en berk met een ondergroei van adelaarsvaren, bosbes, klimop, kamperfoelie en valse salie. Op deze plek ziet u links Japanse lariks en rechts grote zilverspar. In het gebied komen bijzondere paddenstoelen voor, waaronder de zwartvoetkrulzwam.

Honden

Aangelijnd toegestaan.

Toegankelijkheid

Het gebied is opengesteld voor wandelaars en fietsers op wegen en paden, van zonsopkomst tot zonsondergang.

Door de hoogteverschillen is de Duno-route ongeschikt voor invaliden en kinderwagens.

Bereikbaarheid

Openbaar vervoer

Duno-route: de bus Arnhem - Doorwerth nemen tot aan restaurant de Valkenier. De route oppakken bij punt 5.

Hoog Oorsprong-Zilverberg-route: de bus Arnhem - Renkum nemen tot aan de halte Wolfhezerweg. Inlichtingen zijn verkrijgbaar bij de OV Reisinformatie, tel. 0900-9292 of www.ov9292.nl.

Eigen vervoer, vanuit Oosterbeek

Duno-route: vanaf de Utrechtseweg (N225) van Oosterbeek richting Doorwerth bij restaurant Kievitsdellinksaf naar kasteel Doorwerth. De parkeerplaats ligt even voorbij de afslag naar het kasteel, links van de weg. Je kunt de route ook oppakken bij punt 5. Parkeren op de parkeerplaats aan de Oude Oosterbeekseweg.

Voor de Hoog Oorsprong-Zilverberg-route kunt u langs de Utrechtseweg parkeren tegenover de bushalte aan de Italiaanseweg.

Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen

Postbus 7005

6801 HA Arnhem

Telefoon (026) 355 25 55 (kantooruren)

www.mooigelderland.nl

